

Oplæg til politikere - Jordforureningsplan 2013

2013

Forslag til Jordforureningsplan 2013

De politisk besluttede strategiske tiltag på jordforureningsområdet for 2012 var, at der skulle ske en koordinering af kommunernes, statens og regionernes grundvandsindsats, at der skulle leveres mest miljø for pengene og at der skulle ske en udvikling af viden og faglig ekspertise af hensyn til økonomi og miljø. Der blev arbejdet målrettet i 2012 med de strategiske tiltag, og Miljø har imødekommet den politiske beslutning på alle punkter.

Regionerne skal sikre mod risici fra jordforurening. En væsentlig forudsætning er, at vi ved, hvor forureningen findes og hvilken type, der er tale om. Som den første region afsluttede Region Midtjylland ved årsskiftet 2011/2012 den systematiske V1 kortlægning, hvilket indebærer, at al eksisterende viden om aktiviteter, som har kunnet give anledning til jordforurening, er fundet frem. Den systematiske kortlægning bandt mange ressourcer, som nu er frigivet til den miljø- og sundhedsprioriterede indsats fra 2012 og fremefter.

Strategiske tiltag for 2013:

Region Midtjylland vedtog den 20. juni 2012 den regionale udviklingsplan 2012 for Midtjylland. Et af indsatsområderne, under overskriften byer og landskab, er jordforurening. Målet er her, at kendte forureninger, der kan true grundvandsmagasinerne og borgernes sundhed, er under kontrol i 2030. Overordnet vil Region Midtjylland på jordforureningsområdet arbejde hen mod at implementere den del af udviklingsplanen. Særligt fokus er der i 2013 på: Mest miljø for pengene, tryghed for borgerne og effektiv videndeling.

Mest miljø for pengene:

Administrationen arbejder igen i 2013 på at få mest miljø for pengene, samtidig med at vi sikrer en balance i "fødekæden" fra indledende undersøgelse til videregående undersøgelse og evt. afværge. Miljø gennemfører fremover årligt en prioritering af samtlige kortlagte grunde i regionen for at skabe overblik over, hvor vi vil gøre en indsats hvornår. Med hensyn til arealindsatsen er der særligt fokus på de mest giftige stoffer, der udgør den største risiko for borgerne. I forhold til grundvandsindsatsen følger vi rækkefølgen i grundvandskortlægningen i statsregi.

Tryghed for borgerne:

Den eksisterende viden om aktiviteter, som har kunnet give anledning til jordforurening er via regionens hjemmeside stillet til rådighed for borgere og virksomheder. Regionen planlægger i 2013 en lang række undersøgelser af kortlagte grunde m.h.p. at skabe afklaring for borgerne om den eventuelle forurening på deres grund. Herudover har borgere med muligt forurenede boliggrunde ret til at få en forureningsundersøgelse inden for et år fra det tidspunkt, de beder os om det. Vi reagerer så hurtigt som muligt på anmodninger om boligundersøgelser, så borgeren kan få afklaret forureningsituationen på sin grund.

Effektiv videndeling:

Administrationen deltager i udviklingsprojekter regionalt, nationalt og internationalt med private virksomheder og offentlige institutioner. Projekterne har fokus på bæredygtighed, natur og klimatilpasning, der alle er potentielle udviklingsområder, hvor regionen har stærke kompetencer. Vi vil i 2013 strømline samarbejdet med eksterne partnere.

Desuden vil Region Midtjylland forberede sig på de nye opgaver, regionen får i 2014, hvis forslag til jordforureningslov vedtages som fremsat i folketinget den 28. februar 2013. Det gælder direktivet om industriel emission og indsatsen over for natur og overfladevand (se beskrivelse længere nede). Vi er i en indledende fase, lovændringen vedrørende natur og overfladevand træder først i kraft i 2014. Administrationen vil i 2013 indlede samarbejder med Miljøstyrelsen og de andre regioner med henblik på at planlægge den fremtidige indsats.

Hvordan skal indsatsen i 2013 prioriteres?

Vores kurs lægges med den overordnede målsætning, at vores årlige handlingsplaner rykker Region Midtjylland et skridt videre mod opfyldelsen af visionerne i Den Regionale Udviklingsplan om sikring af rent grundvand i år 2030. Endvidere arbejder vi målrettet mod at sikre, at borgere ikke udsættes for sundhedsfarer fra jordforurenninger. Vi har målet for øje, at der i 2030 ikke længere er jordforurenninger i Region Midtjylland, som udgør en trussel mod folks sundhed.

Vi vil gerne sikre både grundvandet, beboere på kortlagte grunde og naturen mod risikoen fra jordforurening. Regionen har hidtil prioriteret grundvand og arealanvendelse lige højt.

Vi har i 2013 ifølge nugældende lovgivning kun én opgave, hvor vi ikke selv er herre over prioriteringen. Den skal løses inden for en meget kort tidshorisont, nemlig boligejernes ret til en forureningsundersøgelse af deres V1-kortlagte grund inden for et år.

Imidlertid sker der i løbet af 2013 understående ændringer, som sandsynligvis vil få betydning for Miljøets samlede indsats og prioritering.

Nye indsatsområder

IE-direktivet:

Pr. 7. januar 2013 trådte der nye regler i miljøbeskyttelsesloven og jordforureningsloven i kraft som led i implementeringen af IE – direktivet (Industrial Emissions Directive). Ændringerne betyder, at kommunerne i forbindelse med godkendelse eller ændringer af miljøgodkendelser for visse virksomheders vedkommende skal godkende en basistilstandsrapport, som beskriver miljøforholdene for jord og grundvand. Ved ophør af disse virksomheder skal der udarbejdes en ny rapport, hvorefter virksomheden skal fjerne "merforureningen".

Undersøgelserne skal omfatte væsentligt flere stoffer end vi er vant til i dag og må derfor antages at bringe en hel del flere forurenninger frem i lyset. Dette vil medføre et udvidet behov for samarbejde mellem kommunerne og regionerne om at håndtere disse nyopdagede forurenninger.

Natur og overfladevand:

I samarbejde med bl.a. de 5 regioner har Miljøstyrelsen iværksat et lovforberedende arbejde med henblik på at få den offentlige indsats efter jordforureningsloven bragt i overensstemmelse med planlægningen og prioriteringen af indsatserne i vand- og naturplanerne efter henholdsvis vandrammedirektivet og habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne.

Det betyder, at der i fremtiden skal gøres en indsats over for jordforurenninger, der kan have skadelig virkning på al grundvand, overfladevand, internationale naturbeskyttelsesområder samt – som i dag – på mennesker på arealer med bolig, børneinstitution eller offentlig legeplads.

Der er lagt op til en lovændring inden sommeren 2013 med ikrafttrædelse 1. januar 2014. I første omgang forventes der at blive tale om en screening af relevante kortlagte lokaliteter, hvorefter regionerne i perioden 2014 til 2018 skal vurdere de lokaliteter, der kan udgøre en risiko over for de nye indsatsområder.

Konsekvenser af prioritering

En begrænsning af indsatsen mod grundvandsbelastende jordforureninger kan med det nuværende risikoniveau på sigt føre til lukning af flere vandværker og i yderste konsekvens behov for rensning af drikkevand nu eller i fremtiden.

En begrænsning af indsatsen mod jordforurening på boliggrunde og i børnehaver kan betyde, at borgere unødigt eksponeres for sundhedsskadelige stoffer med deraf sundhedsmæssige konsekvenser.

Vi kender ikke konsekvenserne af ikke at prioritere natur og overfladevand, da det fortsat er et udviklingsområde.

2012

De strategiske tiltag i 2012

Overskrifterne på de strategiske indsatser i 2012, vedtaget i regionsrådet 21. marts 2012, er: Koordinering af kommunernes, statens og regionernes grundvandsindsats, mest miljø for pengene og udvikling af viden og faglig ekspertise af hensyn til økonomi og miljø.

- Koordinering af kommunernes, statens og regionernes grundvandsindsats
  - Grundvandssamarbejdet mellem stat, kommuner og Region Midtjylland skal styrkes i 2012. Region Midtjylland vil etablere et samarbejdsforum, hvor dataudveksling og koordinering af indsatsen sættes på dagsordenen.
- Mest miljø for pengene
  - Afslutningen af den systematiske kortlægning og et afledt fald i antallet af anmodninger om boligundersøgelser har frigivet ressourcer til at intensivere den miljørelaterede indsats. Fokus rettes derfor i endnu højere grad mod mest miljø for pengene.
- Udvikling af viden og faglig ekspertise af hensyn til økonomi og miljø
  - Region Midtjylland vil i 2012 deltage i flere udviklingsprojekter. Dette giver tætte relationer til private og offentlige samarbejdspartnere, og projekterne fører til nye og mere omkostningseffektive løsninger til gavn for jord- og vandmiljøet.

Strategien er retningsgivende for Region Midtjyllands handlingsplan for 2012.

Redegørelse

Region Midtjyllands overordnede prioritering af ressourcer til jordforureningsområdet i 2012 er opgjort i forbindelse med den årlige indberetning til Miljøstyrelsen. Den kommende opgørelse for 2012 forventes ikke at adskille sig væsentligt fra 2011 opgørelsen.

UDGIFTER PÅ JORDFORURENINGSOMRÅDET 2012 Region Midtjylland		Beløb inkl. års- værk [mio. kr.]	Fordeling af økonomi [Mio. kr./%]
LEDELSE OG PLANLÆGNING	Administration inkl. Videntcenter for jordforurening m.m.	4,3	13,1 / 19,1 %
	IT og data	8,8	
BORGERSERVICE	Udtalelser i forbindelse med byggeri og ændret anvendelse	0,6	5,7 / 8,4 %
	Godkendelse af undersøgelser og oprensninger betalt af private grundejere og bygherrer	2,6	
	OM - ud	0,1	
	Øvrige borgerserviceopgaver (besvarelse af henvendelser, rådgivning, kommunikation mm.)	2,4	
GRUNDLAGET	Opsporing og kortlægning af mulig forurening	2,3	15,3 / 21,8 %
	Indledende undersøgelser	11,7	
	Lovbundne undersøgelser af boliggrunde	0,9	
OPRENSNING	Videregående undersøgelser	14,0	34,7 / 50,7 %
	Oprensning	8,0	
	Undersøgelser og oprensninger på boliggrunde via værditabsordningen (driftsmidler betales af staten)	0,6	
	Drift af tekniske oprensningsanlæg og overvågning af forurening	7,4	
	Tværgående projekter (udviklingsprojekter)	4,7	
SUM		68,4	

Tabel 1 Ressourceanvendelse på jordforureningsområdet i 2012, fordelt på 4 hovedkategorier.

LEDELSE OG PLANLÆGNING

Kategorien omfatter foruden den almindelige styring af driften også kontingent til videntcentret for jordforurening, udvikling og vedligeholdelse af særlige IT systemer til brug for jordforureningsområdet.

De særlige systemer på jordforureningsområdet omfatter tekniske systemer til vurdering af forureninger og risici samt systemer til opbevaring og behandling af data om de enkelte forurenede lokaliteter. Disse systemer er samlet en vigtig forudsætning for, at regionen kan oplyse borgerne om forureningssituationen på den enkelte grund, at regionen kan prioriterer sin indsats, og at regionen kan gennemføre den lovpligtige indberetning til staten.

BORGERSERVICE

Kategorien omfatter aktiviteter, der udfylder lovkrav i jordforureningsloven og almindelige forvaltningsretlige regler, samt målrettet vejledning til borgerne om sundhedsrisici ved jordforurening.

Folketinget har i de senere år styrket borgerbetjeningen i jordforureningsloven. Det er sket ved at give borgene ret til at få fremskyndet visse typer sagsbehandling, når de beder om det. Borgerserviceopgaverne ligger uden for den miljø- og sundhedsprioriterede indsats. De udføres efter krav fra borgere, der vil have en hurtigere afklaring af deres situation, end den miljø- og sundhedsprioriterede indsats ville give dem.

GRUNDLAG

Kategorien omfatter kortlægningsfaserne fra udarbejdelse af historiske redegørelser over V1 kortlægning (begrundet mistanke om forurening på grundlag af historisk redegørelse) til V2 kortlægning (forurening konstateret ved tekniske undersøgelser).

Kortlægningen er grundlaget for den miljø- og sundhedsprioriterede indsats, og udgør de første trin i tragtmodellen, som viser de forskellige trin i regionernes løsning af opgaverne.

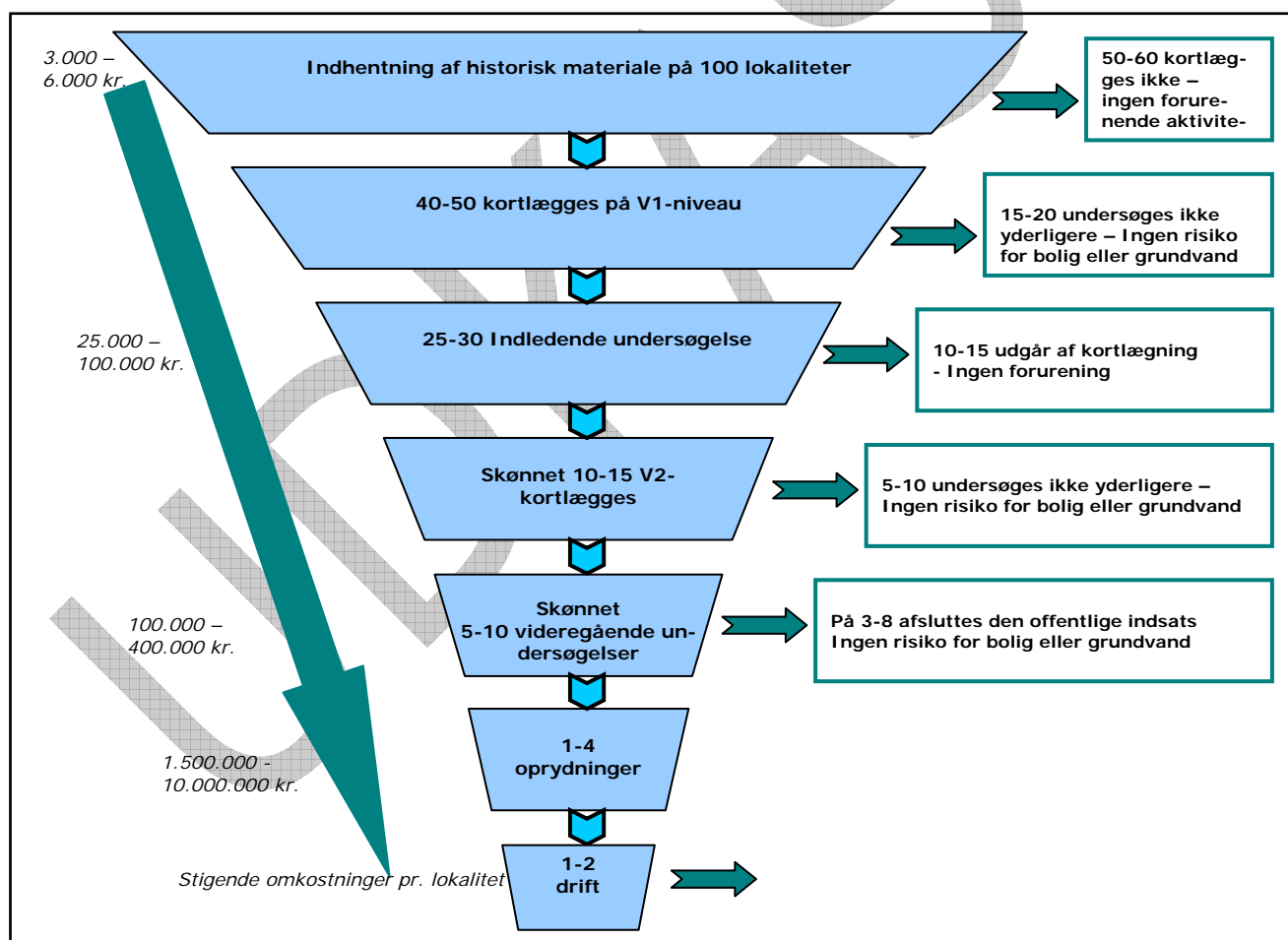
På hvert trin i modellen frasorteres lokaliteter, som ikke udgør nogen risiko, og som regionerne derfor ikke skal arbejde videre med. Som det fremgår af figur 1, stiger prisen for at behandle en lokalitet betydeligt for hvert trin i processen.

OPRENSNING

Kategorien omfatter de aktiviteter, der er nødvendige for at gennemføre en effektiv oprensning eller anden håndtering af en risiko på den enkelte lokalitet. Den dækker således også drift af tekniske anlæg, hvor det ikke er muligt, eller hvor det er meget dyrt og kompliceret, at fjerne forureningen gennem en hurtig oprydning.

Tragtmodellen

Modellen illustrerer flowet fra kortlægning over forureningsundersøgelser til oprensning og drift. Hvis der indhentes historisk materiale på 100 lokaliteter, vil det ende med 1-4 dyre oprydninger.

Figur 1 "Tragtmodellen", der beskriver den prioriterede indsats fra kortlægning over forureningsundersøgelser til oprensning og drift og omkostningerne pr. lokalitet på de forskellige trin. Der er pr. 01.01.2013 24.711 lokaliteter i regionens jordforureningsdatabase JAR.

Status i tal

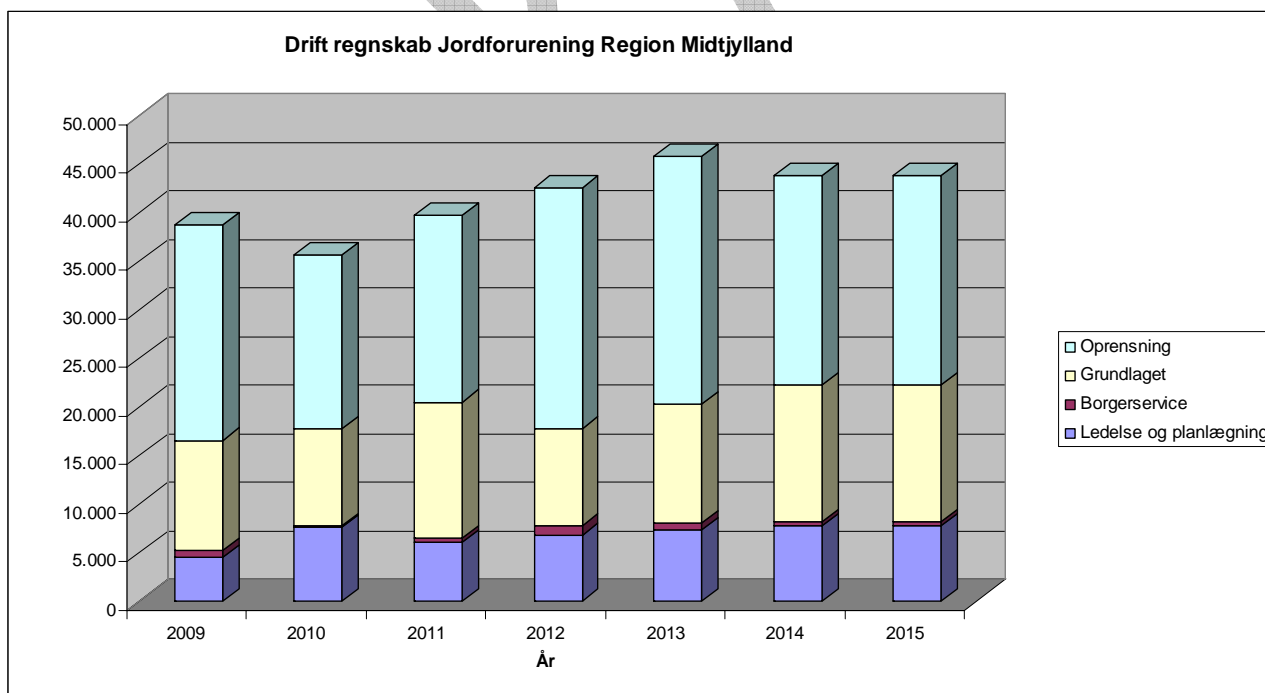
I alt 11.430 lokaliteter er i tidens løb blevet V1 kortlagt (muligt forurenede). Dette tal omfatter grunde, der i dag er kortlagt på V1 samt grunde, der er undersøgt og enten kortlagt på V2 (forurenede) eller udgået af kortlægning.

I regionens jordforureningsdatabase JAR er der pr. 1. januar 2013 kortlagt 5.488 lokaliteter på vidensniveau 1 og 2.555 lokaliteter på vidensniveau 2. Derudover er 325 lokaliteter kortlagt på både vidensniveau 1 og 2. I alt er der således kortlagt 8.368 lokaliteter i Region Midtjylland. Ca. halvdelen af disse har regionen jf. jordforureningsloven indsats på, idet 2.026 ligger indenfor områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD), 1.934 ligger indenfor indvindingsopland til et vandværk og der er 2.292 lokaliteter som anvendes til bolig. Mange af lokaliteterne med indsats, ca. 1.650, er omfattet af både grundvands- og arealanvendelsesindsats.

Regnskab og budget 2009-2015

Indberetning 2012	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ledelse og planlægning	4.509	7.596	6.100	6.835	7.300	7.700	7.700
Borgerservice	795	212	400	876	800	500	500
Grundlaget	11.267	9.885	14.000	10.088	12.150	14.000	14.000
Oprensning	22.124	17.866	19.200	24.654	25.500	21.600	21.600
Sum	38.695	35.559	39.700	42.453	45.750	43.800	43.800
(tallene *1000 kr.)	Regnskab				Budget		

Tabel 2 – tallene er regnskabstal fra 2009 til og med 2012. Fra 2013 til og med 2015 er det budgettal.

Figur 1 – Drift regnskab 2009-2012 og budgetter 2013-2015 vist i søjlediagram.